

procenten i Tjetjenien; i et land, hvor 200.000 ud af en million er blevet slået ihjel; i et land, hvor hundredtusinder er flygtet; i et land, hvor hovedstaden Groznyj stadig mest af alt ligner Berlin i 1945, organiserede man en stemmeprocent på over 90, og af de 90 pct. var der 92 pct., der stemte på Putin. Det er en total farce.

Spørgsmålet er: Er wake-up call'et trængt igennem, eller sover man videre i Vesteuropa og Vesten? Er det trængt igennem? Er det nået frem, at det er på tide ikke bare at sige nogle ting generelt om Tjetjenien, om vigtigheden af at overholde menneskerettighederne, men også konkret at komme med nogle udspil? Hvis det er trængt igennem, håber vi, at det kan komme frem i den debat, som vi nu skal have.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg tror ikke, der er nogen, der har brug for et wake-up call. Vi er alle sammen klar over, hvor alvorlig situationen er, og jeg kan oplyse over for hr. Søren Søndergaard, at de mord i fredags, som han nævnte, i dag er blevet besvaret med, at fem russiske officerer og tre russiske politifolk er blevet dræbt i Tjetjenien, og det viser jo, at vi er inde i en ond spiral.

4½ år er forløbet, siden væbnede grupper fra Tjetjenien rykkede ind i naborepublikken Dagestan og dermed udløste den anden tjetjenske konflikt inden for det sidste tiår. Aktionen medførte, at de russiske løfter fra 1996 om tjetjensk selvbestemmelse om deres fremtid blev ophævet fra russisk side ved den efterfølgende russiske invasion.

Som i andre aktuelle spændingsområder i Europa har konflikten i Tjetjenien flere dimensioner. Der er en national dimension med århundredgamle rødder, som fandt ny næring efter Sovjetunionens opløsning. Så er der det religiøse perspektiv i en region, hvor menneskets identitet er tæt forbundet med troen, hvad enten den er kristen eller muslimsk. Og så er der ikke mindst den sikkerhedsmæssige side af konflikten, som hr. Søren Søndergaard jo nævnte, og som jeg supplerede.

Især den sikkerhedsmæssige dimension giver den aktuelle konflikt en karakter, som adskiller den væsentligt fra den første Tjetjenienkrig. Vi er desværre i stigende grad vidner til afskyvækkende terrorhandlinger, som rammer uskyldige civile, også inde i det inderste af Rusland.

Der skal ikke herske tvivl om, at den danske regering fordømmer terrorisme i alle dens former. Terrorismen skal bekæmpes med alle lovlige midler, og dette gælder naturligvis også Rusland. Det står også klart, at verdenssamfundet, herunder vi, respekterer Ruslands territoriale integritet. Det er et suverænt land.

En holdbar løsning på konflikten i Tjetjenien kan hverken opnås ved hjælp af en militær sikkerhedsstrategi eller ved terror. Det er stadig den danske regerings holdning, at kun en politisk proces kan tilvejebringe grundlaget for fred og afslutte den civile befolknings lidelser i Tjetjenien, så Tjetjenien får den selvbestemmelsesret, de er blevet stillet i udsigt af Rusland.

Hvad angår situationen i Tjetjenien, så er Tjetjenien skueplads for ting, som vi her har nævnt, men Tjetjenien er ikke længere skueplads for større kamphandlinger. Der meldes stadig om hyppige, mindre sammenstød mellem enheder fra russiske styrker og tjetjenske grupper.

I efteråret 2003 overgik den føderale ledelse af, hvad man fra russisk side betegner som terrorbekæmpelse i Tjetjenien, fra sikkerhedstjenesten til indenrigsministeriet. Operationen gik samtidig ind i en såkaldt retshåndhævelsesfase. Ansvar for sikkerheden er i et vist omfang overført til tjetjenske sikkerhedsstyrker og politi. På den tjetjenske side er den aktive, væbnede modstand i stigende grad koncentreret om de mest fundamentalistiske feltkommandører.

For den almindelige borger i Tjetjenien er sikkerhedssituationen stadig meget usikker, både som følge af russiske og som følge af tjetjenske overgreb på civilbefolkningen.

På det civile plan har den russiske regering iværksat en proces, som skal føre til opbygning af politiske strukturer i Tjetjenien. I marts 2003 afholdtes en folkeafstemning om en ny forfatning og nye valglove for Tjetjenien, og i oktober afholdtes et præsidentvalg.

EU udtrykte alvorlig tvivl om omstændighederne, hvorunder disse valghandlinger blev gennemført. Deres betydning må herefter især vurderes i lyset af, om de reelt vil bringe Tjetjenien nærmere til en politisk løsning af konflikten og til en effektiv beskyttelse af menneskerettighederne.

Kl. 14.35

I forbindelse med folkeafstemningen afgav den russiske ledelse løfter om forbedrede leveforhold i Tjetjenien, løfter om fremme af den politiske proces og løfter om genoprettelse af øko-